

Svalöf Weibull AB
268 81 Svalöv

Avsiktlig utsättning av genetiskt modifierad höstraps (*Brassica napus*) under åren 2000-2005

Svalöf Weibull AB inkom den 23 november 1999 med en ansökan om att under fem odlingsår, 2000-2005, få genomföra avsiktlig utsättning av genetiskt modifierad höstraps. Ansökan omfattar populationslinjer, hybrider och homozygota linjer framställda genom korsningar med raps med ursprung från transformationshändelse RT73. Den genetiskt modifierade rapsen är tolerant mot glyfosat, den aktiva substansen i bl.a. herbiciden Roundup.

Svalöf Weibull ansöker om att få genomföra tre försök på maximalt 20 000 m² i Eslövs, Landskronas och Svalövs kommuner. Syftet med utsättningen är att ta fram nya förädlingslinjer och hybrider med tolerans mot Roundup, lämpade för den europeiska marknaden. Den genetiskt modifierade rapsens agronomiska egenskaper kommer att bedömas. I vissa parceller kommer korsnings- och självbefruktningförsök att genomföras. Isoleringsburar med flugor, bin eller humlor kommer att användas vid hybridfröproduktion.

REMISSINSTANSER

I ärendet har följande remissinstanser givits tillfälle att avge yttrande: Gentekniknämnden, Kemikalieinspektionen, Naturvårdsverket, Sveriges lantbruksuniversitet (Institutionen för ekologi och växtproduktionslära samt Institutionen för växtförädling), Lunds universitet (Institutionen för ekologi), Lantbrukarnas Riksförbund, Svenska Naturskyddsföreningen och Ekologiska Lantbrukarna.

Följande remissinstanser tillstyrker ansökan: Gentekniknämnden, Kemikalieinspektionen, Naturvårdsverket, Lunds universitet och Lantbrukarnas Riksförbund.

Kemikalieinspektionen anser att användningen av kemikalier i grödan bör följas upp, för att få indikationer på om mängderna herbicider kan komma att förändras vid odling av herbicidtoleranta grödor, samt om det finns tendenser till att ogräsen utvecklar resistens mot aktuella herbicider.

Naturvårdsverket föreslår att syftet med försöken vidgas till att också dokumentera och bedöma miljökonsekvenserna av utsättningen.

Lantbrukarnas riksförbund anser att försöken även bör användas för att ta fram underlag för en livscykelanalys för odling av genetiskt modifierad raps jämfört med icke-modifierad raps. Vidare anser man att biodlare, vars bin kan nå försöksparcellerna, bör underrättas.

Svenska Naturskyddsföreningen avstyrker ansökan eftersom man anser att det inte finns tillräckligt vetenskapligt underlag för att bedöma de ekologiska riskerna.

Övriga remissinstanser har inte inkommit med yttranden.

RISKFÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER

Av ansökan från Svalöf Weibull framgår bl.a. följande vad gäller riskförebyggande åtgärder och transporter:

Avståndet från försöksplatserna till närmaste odling av oljeväxter kommer vara minst 500 meter.

Enligt ansökan kommer en åtta meter bred skyddsbård som består av ej genetiskt modifierad hansteril raps att omge alla försöksplatserna. Skyddsbårderna kommer att förstöras efter blomning, men innan utveckling av grobara frön sker. Alla spillplantor av raps och närbesläktade korsblommiga arter (*Brassica*- och *Sinapsis*-arter samt åkerrättika) som uppkommer inom ett avstånd av 50 meter från skyddsbårderna kommer att förstöras innan blomning. Bikupor och humlebon som används i försöket kommer att stängas under 48 timmar för sanering av genetiskt modifierat pollen.

Såmaskinen kommer att tömmas och rengöras på försöksplatsen. Överblivet frö kommer att destrueras. Skördetröskor som använts vid skörden kommer att rengöras på försöksfältet. Efter skörd kommer spillfröet att lämnas för att gro. När större delen av spillfröet grott kommer ett par grunda stubbearbetningar att utföras. Marken kommer att plöjas efter den första november skördeåret. Oljeväxter kommer inte att odlas på försöksplatserna under de fyra följande åren.

Frön från korsnings- och självbefruktningsförsöken kommer att tröskas på försöksplatsen eller transporteras till Svalöf Weibulls anläggning och tröskas i växthus. Skördat frö kommer att etiketteras på ett sådant sätt att det klart framgår att det är genetiskt modifierat. Vissa fröprover kommer att exporteras till Europa och Nordamerika för fortsatt förädling och provning.

Försöksplatsen kommer att kontrolleras beträffande förekomst av spillplantor under de följande fyra åren. Gjorda iakttagelser kommer att noteras och registreras. Uppkomna spillplantor kommer att oskadliggöras före blomning med lämplig metod. Vid nödsituation kommer den genetiskt modifierade rapsen att förstöras genom kemisk bekämpning och mekanisk bearbetning.

SKÄL FÖR BESLUTET

Enligt 13 kap. 12 § miljöbalken får avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer endast ske efter tillstånd.

I 13 kap. 13 § miljöbalken stadgas att tillstånd får lämnas endast om den verksamhet som ansökan avser är etiskt försvarbar.

Enligt 13 § förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken är Jordbruksverket tillståndsmyndighet för ifrågavarande verksamhet.

Jordbruksverket gör följande bedömning:

Den glyfosattoleranta rapsen och eventuella hybrider förväntas inte få några överlevnads- eller reproduktions fördelar utanför odlingslandskapet.

Utifrån nuvarande kunskapsläge bedöms inte någon risk för människors och djurs hälsa vid odling av den genetiskt modifierade rapsen föreligga. Den aktuella rapsen är inte avsedd att användas som föda eller foder. Med avseende på lämplighet som pollen- och nektarkälla inom honungsproduktion anses den aktuella genetiskt modifierade rapsen vara likvärdig med annan raps.

Ingenting har heller framkommit i Svalöf Weibulls slutrapporter över tidigare utsättningar av raps tolerant mot Roundup som föranleder någon annan bedömning än den ovanstående.

Kemikalieinspektionen, Naturvårdsverket och Lantbrukarnas Riksförbund gav i sina remissvar förslag till ytterligare undersökningar kopplade till utsättningarna. Jordbruksverket anser att målsättningarna för dessa undersökningar uppfylls bättre i stora försöksprogram. Sådana bedrivs exempelvis i Storbritannien och Frankrike där man bl.a. studerar kortsiktiga effekter på biodiversitet vid odling av herbicidresistenta grödor. Miljökonsekvenser är svåra att följa i begränsade fältförsök av det aktuella slaget. För att studera långsiktiga effekter anser Jordbruksverket att det är mer meningsfullt att till kommersiell, storskalig odling av dessa grödor koppla ett uppföljningsprogram där faktorer som till exempel resistensutveckling och användning av bekämpningsmedel observeras och analyseras. Utformning av riktlinjer för ett sådant uppföljningsprogram kommer att påbörjas under våren i en av EG-kommissionen tillsatt arbetsgrupp.

Med hänvisning till det ovan anförda och vad som i övrigt framkommit av utredningen i ärendet bedömer Jordbruksverket att utsättningen är godtagbar ur hälso- och miljöskyddssynpunkt. Detta förutsatt att odlingen och hanteringen i övrigt av den genetiskt modifierade rapsen genomförs i enlighet med vad Svalöf Weibull angivit i ansökan och med iakttagande av de åtgärder som framgår av nedan angivna villkor. Jordbruksverket finner vidare inget skäl till att utsättningen skulle vara oetisk.

BESLUT

Jordbruksverket beslutar härmed att ge Svalöf Weibull tillstånd att under fem odlingssäsonger, 2000-2005, genomföra avsiktlig utsättning av linje RT73 på angivna arealer i ovan nämnda kommuner. För vart och ett av åren 2001-2005 skall Svalöf Weibull inkomma med uppgifter enligt 5 § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1999:124) om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade växter.

För att tillståndet skall gälla måste utsättningen och hanteringen i övrigt av den genetiskt modifierade rapsen utföras i enlighet med vad Svalöf Weibull angivit i ansökan, om ej annat framgår av nedan angivna villkor:

1. Svalöf Weibull skall skriftligen informera de berörda kommunerna samt genom massmedia lokalt informera allmänheten om de planerade utsättningarna. Det skall i denna information klart framgå i vilka kommuner försöken kommer att utföras. Kopior av den genomförda informationen skall ha inkommit till Jordbruksverket innan utsättningen påbörjas.
2. Svalöf Weibull skall skriftligen informera ansvarig för bitillsyn vid Länsstyrelsen i Skåne län, Sveriges Biodlares Riksförbund, Föreningen för ekonomisk biodling och Yrkesbiodlarna om de planerade utsättningarna. Av

informationen skall framgå att berörda biodlare kan vända sig till företaget för uppgifter om försökens belägenhet. Kopior av den genomförda informationen skall ha kommit in till Jordbruksverket innan utsättningen påbörjas.

3. Alla utsättningsytor skall mätas ut i förhållande till fasta punkter i landskapet så att de lätt kan återfinnas. En karta som anger respektive utsättnings exakta belägenhet skall inkomma till Jordbruksverket innan utsättningarna påbörjas.
4. Svalöf Weibull skall ge försöksutförarna noggranna skriftliga instruktioner för utsättningarnas utförande och skötsel, särskilt beträffande skörd och efterbehandling av utsättningsytorna. En kopia av de skriftliga instruktionerna skall ha inkommit till Jordbruksverket innan utsättningarna påbörjas.
5. Såmaskinen skall fyllas på, tömmas och rengöras på platsen för sådd.
6. Inom en vecka efter det att sådden slutförts skall anmälan om detta ha inkommit till Jordbruksverket. Denna anmälan skall innehålla uppgifter om försöksytornas storlek och sådatum.
7. En åtta meter bred skyddsbård av hansteril omodifierad raps skall omge den genetiskt modifierade rapsen. Skyddsbårderna skall sås så att de blommar samtidigt som den genetiskt modifierade rapsen.
8. Efter skörd skall ytan behandlas på ett sådant sätt att eventuella drösade frön stimuleras att gro. Uppkomna rapsplantor skall därefter förstöras.
9. De skördade fröna skall hanteras, transporteras och lagras på ett sådant sätt att spridning förhindras. Vid all transport och lagring av genetiskt modifierat frö, oavsett om fröna skall användas vidare eller destrueras, skall det genom märkning framgå att det är frågan om genetiskt modifierade organismer.
10. På anmodan av Jordbruksverket skall företaget sända in gjorda noteringar och registreringar vad gäller förekomst av spillplantor och andra iakttagelser på försöksplatserna under fyra år efter varje utsättning.
11. För utsättningens genomförande, från sådd till skörd, och den efterföljande hanteringen för såväl platsen för utsättningen som genetiskt modifierat växtmaterial som härrör från den genomförda utsättningen föreligger en rapporteringsskyldighet för Svalöf Weibull gentemot Jordbruksverket. Rapport skall ha inkommit till Jordbruksverket senast den 31 december varje år 2001-2005. Rapporten skall omfatta:
 - vidtagna åtgärder och observationer gjorda i utsättningarna,
 - hanteringen av skördat genetiskt modifierat växtmaterial, vilket inkluderar vid skörden överblivet växtmaterial, växtmaterialrester från utförda analyser, lagerhållning och all destruktion av genetiskt modifierat material som genomförts,
 - hanteringen av skyddsbård,

- slutsatser som gjorts av Svalöf Weibull avseende risker för människors hälsa och miljön.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om Ni vill överklaga detta beslut skall Ni skriva till Miljödomstolen i Växjö. Skrivelsen ställs alltså till Miljödomstolen men skall skickas eller lämnas till **Statens jordbruksverk, 551 82 Jönköping**. I skrivelsen skall Ni ange vilket beslut Ni överklagar och den ändring i beslutet Ni begär. Överklagandet skall ha inkommit till Jordbruksverket inom tre veckor från den dag då Ni fick del av beslutet.

Detta ärende har avgjorts av generaldirektören efter föredragning av handläggaren Jennie Brundin. I den slutliga handläggningen har även deltagit planeringschefen Rolf Köhler, avdelningschefen Carl Johan Lidén, enhetschefen Gabriella Cahlin, handläggarna Staffan Eklöf och Anna-Clara Sjöström samt juristen Göran Öster.

Ingbritt Irhammar

Jennie Brundin

ÖVRIGA UPPLYSNINGAR

Utöver vad som anges i ovan angivna villkor erinrar Jordbruksverket om de försiktighets- och aktsamhetskrav som föreskrivs i 2 kap. 3 § miljöbalken och i 6-9 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1999:124) om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade växter.

Jordbruksverket vill även framhålla att ett tillstånd av aktuellt slag inte innebär ett ställningstagande till en eventuell kommande ansökan om marknadsgodkännande.

Slutligen vill Jordbruksverket upplysa om att ett tillstånd av aktuellt slag får, enligt 24 kap. 3 § miljöbalken, återkallas helt eller delvis bl.a. om det till följd av verksamheten har uppkommit någon olägenhet av väsentlig betydelse som inte förutsågs när verksamheten tilläts eller om något villkor inte har följts och avvikelserna inte är av ringa betydelse.

KOPIA TILL:

Gentekniknämnden
Kemikalieinspektionen
Naturvårdsverket
Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för ekologi och växtproduktionslära

Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för växtförädling
Lunds universitet, Institutionen för ekologi
Lantbrukarnas Riksförbund
Ekologiska Lantbrukarna
Svenska Naturskyddsföreningen
Länsstyrelsen i Skåne län
Sveriges Biodlares Riksförbund
Föreningen för ekonomisk biodling
Yrkesbiodlarna